

DECORACIONS A LA CERÀMICA A MÀ DE MONTBARBAT

PER

MARIA DEL VILAR VILÀ i BOTA
M. CARME BARRACHINA i OSSET
SÍLVIA MARTÍN i MARTÍNEZ
M. MERCÈ NEGRE i GRANEL

INTRODUCCIÓ

La Casa VI, el material de la qual és l'objecte d'aquest estudi, aplega les característiques més significatives dels habitatges del poblat de Montbarbat. Adossada a la muralla comparteix les parets perpendiculars a aquesta amb els habitatges contigus, està composta per dues estances, un vestíbul (R2) i una habitació (R3), que es comuniquen a través d'una obertura ben definida entre dos sòcols de paret. (Fig. 1).

Els sòcols són les restes arquitectòniques més significatives, es tracta de construccions amb uns trets ben definits: fets de pedra petita i irregular, d'alçada i amplada similar a totes les edificacions -llevat que el fort desnivell determini en llocs concrets una major altura-, llindars d'acabament acurat...

Una altra característica important que apareix a la Casa VI és la presència de llars, un dels elements definitoris d'habitatge. En aquest cas s'han identificat quatre llars, tres d'elles ubicades al vestíbul, als Estrats I i II, i la quarta a l'habitació principal, construïda a l'Estrat V.

En el cas concret d'aquesta vivenda es pot assenyalar un fet singular, una de les parets que tanca el seu vestíbul correspon a una edificació atípica, una cisterna. Les restes d'aquest mur estan formades per una única filada de grans carreus ben escairats en oposició a la resta de les pedres emprades en la construcció de les altres estances excavades dins del perímetre de la fortificació.

La ceràmica a mà és el conjunt material més abundant al jaciment. Aquest treball no pretén ser un estudi exhaustiu de tots els aspectes relatius a

aquest fòssil directiu, sinó que se centra en aquells elements -aplicacions i decoracions- no determinants de la funcionalitat de la peça. També analitzem detalladament els vasos sencers que s'han trobat en aquests àmbits.

Les peces elaborades a mà sovint presenten una clara asimetria tant pel que fa a les formes com a les decoracions, i també als gruixos de les parets, mentre que les formes de la Primera Edat del Ferro són més acurades.

La qualitat de les pastes de ceràmica a mà segueix sempre una constant, la qual cosa fa pensar que es tracta d'una producció local, malgrat que manquen estudis concrets de les pastes i la seva distribució.

Són pastes no gaire depurades que presenten abundant desgreixant mineral, constituït per quars, calç, feldspat i mica; aquest desgreixant de vegades es troba en forma de partícules i d'altres vegades en forma de grans de dimensions considerables, la qual cosa dóna una textura més fina o més grollera a les peces.

La tendència general a la Casa VI quant a les pastes de la ceràmica a mà és la divisió en dos grans grups, el format per les peces que presenten només un sol color i el de peces que combinen dues coloracions.

A la ceràmica monocolor destaca el grup de les tonalitats marrons, seguit del de les vermelloses; finalment el conjunt més reduït està format per la gamma dels grisos.

Pel que fa a les pastes bicolors hi ha un clar predomini de les peces que inclouen un gris en la seva composició, bé a l'interior o bé a la superfície exterior, que combina tant amb colors vermells com amb marrons. Les altres alternances cromàtiques (dos vermells diferents, dos marrons diferents, un marró i un vermell...) són relativament minoritàries.

Així mateix, es constata que les pastes tricolors són molt poc freqüents i no tenen cap mena de pauta en la disposició dels diversos colors.

Els acabats de les peces solen ésser bons, encara que sovint l'acidesa del sòl els malmet.

El tractament més habitual de les superfícies és el polit, que majoritàriament afecta tant a l'interior com a l'exterior del vas, però també hi ha fragments amb una sola cara polida, la qual cosa no podem determinar si és intencionada o resultat d'una degradació. Observem dins el conjunt que hi ha diferents qualitats de poliment, que donen un aspecte més o menys acurat.

D'altres tractaments minoritaris són el brunyit, les engalbes i els allisats. Hi ha algunes peculiaritats, com les rugositats o les restes de cremat, que no formen part dels acabats però afecten les superfícies.

LES FORMES SENCERES (Fig. 2)

Les formes senceres, i les fragmentades que presenten el perfil complet, es donen amb relativa abundància a Montbarbat, tal com ja hem exposat en diverses ocasions (VILÀ/RAMÓN, 1985-86) (VILÀ/RAMÓN, 1990).

A la Casa VI, com a les altres del barri sud-oest, és freqüent trobar vasos tancats, olletes, que van repetint els perfils i són de dimensions proporcionades. Els més habituals són els recipients de cos sense inflexions que diferencien colls, carenes, etc. En menor quantitat es donen els vasos oberts, completament funcionals.

La Forma 211 (DEDET/PY, 1975: 37) és la més característica i es troba a tots els estrats: vasos de vora vertical, panxa mitjana, perfil arrodonit i fons pla (cinc exemplars, dels quals dos corresponen a la forma senzilla i tres, a la variant d'aquesta Forma 211). Mesuren entre 17 i 21 cm d'altura, de 11 a 14 cm de diàmetre boca i de 7 a 9 cm de diàmetre base.

Dintre de la Forma 211 senzilla, les diferències són marcades pel tipus de llavi, per la presència d'anses o de suspensions i per portar o no decoració la paret del vas. L'R3-1695 té el llavi aplanat horitzontal, una suspensió aplanada horitzontal i restes d'una altra que indiquen una disposició de quatre, equidistants. L'R3-1781 presenta les mateixes característiques de la peça anterior, però les quatre suspensions aplanades horitzontals estan enllaçades amb una decoració formada per una línia de digitacions regulars fetes directament sobre la paret del vas.

La variant de la Forma 211 té les mateixes particularitats que la forma senzilla, però porta un engruiximent a la base. L'R2-89, de llavi arrodonit senzill, presenta dues suspensions aplanades horitzontals oposades. L'R3-64, de perfil més arrodonit que els altres i llavi aplanat horitzontal, duu quatre suspensions aplanades horitzontals situades equidistants però a altures diverses, enllaçades per un cordó llis de secció triangular que tampoc segueix una línia horitzontal. La peça R3-1590, també de llavi aplanat horitzontal, porta quatre suspensions aplanades horitzontals disposades equidistants encara que irregularment, que estan enllaçades per una línia d'impressions verticals profundes.

Un vas, l'R3-1219 bis, correspon a la Forma 331 (DEDET/PY, 1975: 55), de llavi arrodonit senzill, vora lleugerament exvasada, perfil exterior rectilini, fons pla i dimensions petites (6,50 cm d'altura; 9 cm de diàmetre boca; 7 cm de diàmetre base); presenta dues digitacions irregulars a la conjunció paret/fons, de 1,30 per 1 cm i 1,10 per 1 cm, respectivament.

En aquesta casa, s'han trobat també tres vasos sencers oberts que no porten decoració; dos, l'R2-378 i l'R3-1591, són freqüents al poblat i pertanyen a la Forma 461 (DEDET/PY, 1975: 58): copa baixa de perfil exterior arrodonit convex i fons pla. El primer, de llavi arrodonit senzill, és de reduïdes dimensions (1,50 cm d'altura, 7 cm de diàmetre boca i 5 cm de diàmetre base). El segon té el llavi aplanat oblic a l'exterior, i mesura 7,50 cm d'altura, 19 cm de diàmetre boca i 9 cm de diàmetre base.

El darrer exemplar, l'R3-1780, pertany a la Forma 522 (DEDET/PY, 1975: 60); copa baixa de llavi arrodonit senzill, perfil exterior arrodonit concau i fons realçat; mesura 3,20 cm d'altura, 8 cm de diàmetre boca i 4,50 cm de diàmetre base.

ELS FONS (Fig. 2)

A la Casa VI no hem trobat decoracions a les vores, però sí en els fons. Dues peces que corresponen a l'Estrat IV, l'R3-734 i l'R3-1491, porten decoració a la conjunció paret/fons. La primera, de Forma 11 B, presenta lleugeres digitacions irregulars no alineades, en una amplada de 1,50 cm. La segona, de Forma 13 B (DEDET/PY, 1975), té una línia d'impressions allargades horitzontals obertes.

LES ANSES (Fig. 3)

D'un total de 42 anses comptabilitzades a la Casa VI, la majoria estan molt fragmentades, per tant, això fa molt difícil determinar la seva posició, horitzontal o vertical, en relació a la paret del vas, i també saber el nombre d'anses que duia cada peça. En sis casos, un mateix fragment presenta vora i ansa, es tracta d'anses verticals que surten de la vora i de vegades la depassen.

Generalment, les anses són proporcionals, tant per la longitud com per l'amplada, a les dimensions de la peça a la qual van aplicades. Pel que fa a les amplades s'han pogut mesurar en 29 casos: vuit exemplars tenen entre un centímetre i 1,90 cm, onze fan de dos cm a 2,80 cm, set peces fan entre tres cm i 3,60 cm i tres anses mesuren més de quatre centímetres.

Només cinc anses estan senceres, les longituds oscil·len entre nou cm i 2,60 cm.

Les formes són funcionals, adaptades al vas al qual van aplicades, i de vegades irregulars. En sis casos tenen secció circular (1A), 23 fragments presenten secció rectangular amb els angles arrodonits (2A), dos són rectangulars (4A), dos consten d'una incisió central longitudinal que separa dues parts semicirculars (2B) i un és totalment irregular (5A).

Pel que fa a les anses d'orella, tenim dos exemplars (R2-275 i R2-384), la primera és sencera i petita; la segona està fragmentada i enllaçada amb un cordó trencat i restes d'una protuberància.

Les decoracions són rares a les anses, només una peça (R3-430) porta una línia de digitacions descentrades. Més freqüent és trobar anses enllaçades amb cordons o amb decoracions fetes directament a la paret del vas. Dues anses (R3-480 i R3-1300) estan unides a cordons decorats amb digitacions regulars. Dues més (R2-276 i R3-791) ho fan amb una línia d'incisions verticals i amb una decoració d'incisions en ziga-zaga, respectivament, realitzades sobre la superfície externa de la peça.

LES SUSPENSIONS (Fig. 4)

Les suspensions són uns elements aplicats a la paret del vas per tal de sostenir-lo i manipular-lo, amb una funció anàloga a la de les anses. Precisament comparades amb aquestes, les suspensions es presenten més sovint en els atuells fets a mà.

A la Casa VI s'han comptabilitzat 180 suspensions; cal destacar que sempre es presenten com a mínim per parelles, de fet en vasos sencers s'observen fins a quatre agafadors d'aquest tipus.

Les suspensions trobades es poden organitzar en tres grups molt desiguals quant al nombre de representants: el grup integrat per les suspensions aplanades horitzontals (139), el de les suspensions còniques (12) i el de les suspensions circulars (5).

Les suspensions aplanades horitzontals són les més funcionals, la qual cosa explica la seva presència majoritària. En 126 casos tenen la forma recta o molt lleugerament cònca, d'aquestes, 121 són llises, mentre que quatre presenten una digitació, i una apareix amb un apèndix. Les suspensions aplanades horitzontals rectes i llises poden ser senzilles, és a dir, aplicades de manera aïllada (71), o enllaçades (50). En el cas d'estar enllaçades es relacionen o bé amb un cordó (32), que pot ser llis (15) o decorat (17), o bé amb una decoració a la paret del vas (18), aquesta decoració és en cinc casos de

digitacions, en tres d'incisions, i en els 10 restants la decoració no està definida. Només dues de les suspensions estan situades a la mateixa vora, el més habitual és que estiguin inserides en el cos; en els casos en què es conserva la vora, s'observa la seva ubicació en el terç superior de la peça.

Les suspensions aplanades horitzontals còncaves són 10, de les quals nou són llises i una amb digitació. En sis casos es tracta de suspensions senzilles, mentre que tres estan enllaçades, una amb un cordó llis i dues amb decoracions a la paret del vas.

Només tres tenen una forma convexa, d'aquestes, dues són senzilles i una està enllaçada amb una decoració incisa a la paret.

El grup de les suspensions còniques està format per dotze exemplars, vuit dels quals les presenten aïllades, i la resta estan enllaçades en dos casos amb un cordó -un de llis i l'altre decorat-, i les altres amb decoracions a la paret del vas. És evident la diferència de nombre entre aquest tipus de suspensió i les aplanades horitzontals, que segurament s'explica pel fet que les suspensions còniques només es poden considerar elements decoratius, atesa la ineficàcia que presenten com elements de subjecció.

La mateixa consideració es pot aplicar a les suspensions cilíndriques que apareixen en dos fragments, l'R3-1331 i l'R3-1505, el primer consta de dues separades per 1'50 cm, el segon en té dues de senceres i una altra de fragmentada, separades 3 cm. Ambdós casos semblen ser una formació merament decorativa.

Vint-i-quatre suspensions no han pogut ser classificades a causa de la seva degradació o pel fet d'estar trencades, vint-i-dues d'aquestes no tenen cap característica especial i tan sols dues estan enllaçades amb decoracions, en un cas unguacions i en l'altre digitacions.

ELS CORDONS (Fig. 5).

Sobre un total de 191 fragments de cordons, 173 d'ells amb forma, s'han identificat tres grups: llisos, decorats amb impressions i decorats amb incisions. A part, tenim un exemplar amb decoració trenada. Dins d'aquests tres grups genèrics, hi ha d'altres subdivisions:

- 1.-LLISOS: La secció d'aquests cordons constitueix alhora el seu caràcter decoratiu. D'aquesta forma, hi ha tres seccions / decoracions: semicircular, triangular i trapezoïdal.

2.-IMPRESSIONS: Digitacions / impressions fetes amb altres elements (circulars, triangulars, obliqües).

3.-INCISIONS: Ungulacions / incisions, la particularitat de les quals es troba en la seva posició (verticals, horitzontals, obliqües).

El grup més important és el de les impressions (85 peces inventariades), de les quals la gran majoria corresponen a digitacions (78 fragments). El segon grup en importància és el dels cordons decorats amb incisions (45 fragments), que presenten una clara concentració en la decoració d'incisions obliqües (22 fragments) i en la ungulada (16 fragments). Finalment trobem els cordons llisos (42 fragments), en què predomina el sub-grup de secció triangular (20 fragments) sobre el circular (17) i el trapezoidal (5).

Els cordons acostumen a ser força regulars i la seva amplada oscil·la entre els 0,50 cm. i els 2 cm. Igualment, no són de gaire qualitat ni gaire acurats, ja que els recipients fets a mà en aquest període perden el caràcter "luxós", que queda cobert per la ceràmica a torn, per passar a ésser quasi exclusivament de tipus funcional i domèstic.

Hi ha una clara concentració de peces als Estrats I (27 fragments), II (35), III (42) i IV (37). A partir d'aquí, van disminuint progressivament (Estrats V amb 14 fragments, VI amb 9 i VII amb 4). L'Estrat Superficial té 5 fragments.

En general la majoria d'aquests elements corresponen a fragments informes (133). En 12 casos, però, els trobem associats a vores, totes elles de les Formes D, F, G, H i I (DEDET/PY, 1975), amb uns diàmetres conservats que oscil·len entre els 14 i els 34 cm, per tant es tracta de recipients de dimensions considerables, i en quatre casos estan associats també amb suspensions aplanades horitzontals enllaçades amb cordó decorat amb digitacions (tres fragments) i a un cordó llis de secció triangular.

Dels 32 fragments de cordons associats a elements de suport (dels quals set són trencats), hi ha cordons enllaçats a suspensions aplanades horitzontals en 22 casos (en nou fragments el cordó és decorat amb impressions, en set el cordó és decorat amb incisions, en cinc es tracta de cordó llis i, finalment, en un cas és un cordó amb decoració de trenat), en tres fragments estan associats amb suspensió cònica (cordó llis amb impressions i amb incisions, respectivament). Dos fragments de cordó (ambdós decorats amb digitacions) estan units amb anses i, finalment, un ho és amb ansa d'orella, encara que en aquest cas el cordó està trencat.

Val esmentar la presència de dos vasos reconstruïts (R3-64 i R3-250) que presenten cordons llisos, associats en un cas a quatre suspensions aplanades.

nades horitzontals, situades aproximadament a un terç de la vora del recipient. Per les troballes a d'altres àmbits del jaciment, i respecte a vasos que hem pogut reconstruir, s'ha d'esmentar que, si bé és possible trobar les suspensions amb o sense cordó que les enllaci, els cordons, per contra, sempre es troben associats a suspensions o anses, a excepció de la peça R3-25, en què el trobem sol.

Finalment, sols hem trobat en un cas cordó (decorat amb digitacions) aplicat a la carena d'un vas (R3-1928) de l'Estrat VII, i en un altre cas un fragment de coll amb cordó decorat amb impressions (R3-1520) a l'Estrat IV. Com es pot veure, aquest element perd el caràcter funcional que tenia en una primera etapa, com a element de reforç a zones determinades del vas (conjunció coll-cos, carena), i passa a ser només un element decoratiu.

Els cordons amb digitacions els trobem a tots els Estrats estudiats, cosa que ens fa suposar que, junt amb al cordó llis de secció triangular (l'altre element decoratiu majoritari), serien els més fàcils de fer, ja que es tracta en ambdós casos del resultat directe de la pressió a la paret del vas d'aquest element (VILÀ-RAMÓN, 1985-86: 51).

DECORACIONS A LA PARET DEL VAS (Figs. 6 i 7).

El total de peces del conjunt format per l'àmbit R2 (5) i R3 (73) que presenten decoracions fetes directament a la paret del vas és de 78.

Les decoracions fetes directament a la paret del vas es classifiquen tradicionalment en dos grans grups, un de decoracions impreses i l'altre de decoracions incises. Les primeres són aquelles que resulten de la pressió més o menys forta d'un instrument sobre la superfície ceràmica, i que estan representades tradicionalment per les digitacions i els pentinats. L'altre gran grup és el de les decoracions incises, que són aquelles que s'aconsegueixen per l'aplicació mòbil i contínua d'un instrument afilat (PONS/ TOLEDO/ LLORENS, 1981: 107). Malgrat que teòricament queden ben definits els dos grups, moltes vegades la diferenciació visual entre una impressió profunda i una incisió és poc clara.

El conjunt total de les 78 decoracions es distribueix de la següent manera: hi ha 32 peces que presenten decoracions impreses, de les quals cal destacar el vas sencer R3-1590.

Aquestes a la vegada es classifiquen o subdivideixen en 12 peces que presenten pentinats, gairebé tots ells horitzontals aplicats a la paret externa del

vas; cal destacar la peça R3-1706, que està formada per grups de quatre línies, i dos fragments més (R3-1930 i R3-1868) que entrellacen els pentinats. El fet que aquests vasos no portin anses ni suspensions fa pensar que els pentinats, més que un recurs decoratiu tenien un caràcter funcional, és a dir, per facilitar la premsió del vas (VILÀ/RAMÓN, 1990). Pel que fa a aquest motiu decoratiu, no apareix fins a l'Estrat V de l'àmbit R3 i després és present en tots els nivells inferiors, datats des de mitjan segle IV fins a la primera meitat del segle IV a.E.

L'altre grup de decoracions impreses està representat per 16 peces que porten digitacions regulars i profundes col·locades horitzontalment. Hi ha un vas sencer, l'R3-1781, i també l'R3-1219 bis, amb la particularitat que té la decoració al fons del vas. Les digitacions aplicades a la paret del vas estan representades en major nombre a l'Estrat IV (8), encara que estan presents a l'àmbit R3 des de l'Estrat III (5) fins al VI (2).

Pel que fa al grup de decoracions incises hi ha 41 peces, d'aquestes destaquen l'R3-519 en forma de llàgrima, l'R3-528 amb línies incises que formen motius geomètrics, l'R3-791 amb incisions amb ziga-zaga d'una amplada d'1,50 cm i la peça R3-1698 amb una línia regular d'incisions denticulades aïllades i inclinades. Dins d'aquest grup hi ha un subgrup representat per 8 peces que tenen una decoració incisa d'ungulacions disposades bé sigui verticalment, horitzontal o oblíqua, més o menys profundes. Si bé les incisions es manifesten en tots els estrats, les ungulacions no apareixen fins a l'Estrat IV i es troben fins al VII.

De tot el conjunt de peces que presenten decoració tan sols una l'R3-1711, està decorada plàsticament amb pintura blanca a la seva superfície externa, es tracta d'una banda de 0,70 cm d'amplada i forma part de l'Estrat V amb una cronologia de segle IV a.E.

PARALLELS

Les formes senceres

La Forma 211 és la més repetida a Montbarbat, amb un total de dotze vasos reconstruïts, dels quals la Casa VI ha donat cinc exemplars. Pertany a la Forma 1a de la classificació de la ceràmica a mà del poblat ibèric de Puig Castellet (Lloret de Mar, la Selva) (PONS/TOLEDO/LLORENS, 1981: 136).

La Forma 211 senzilla, formada per dues peces (R3-1695 i R3-1781), la trobem a Puig Castellet diverses vegades (PONS/TOLEDO/LLORENS, 1981, làm. XLII, 2; làm. LIII, 1; làm. LVII, 2). Així mateix es constata al Puig de Sant Andreu (Ullastret, el Baix Empordà) (RIERA, 1980, làm. 11). A l'*oppidum* de Puig Castellar (Santa Coloma de Gramanet, el Barcelonès) apareix en un vas de petites dimensions (MARTÍNEZ/VICENTE, 1966: 42, Fig. 5, 1). Al poblat d'Alorda Park (Calafell, el Baix Penedès) està representada aquesta forma per un vas sense anses que porta com a decoració una línia horitzontal d'incisions oblíques amb la superfície inferior pentinada (SANMARTÍ/SANTACANA, 1992: 138, Fig. 78, 1). Al jaciment de Peyrac-de-Mer (Aude) també hi ha vasos similars (SOLIER, 1978: 161-162, Fig. 5, 5).

La variant de la Forma 211, de la qual tenim tres exemplars (R2-89, R3-64 i R3-1590), es troba al poblat de Puig Castellet (PONS/TOLEDO/LLORENS, 1981, làm. XLII, 1). A Puig Castellar hi ha una peça semblant (SANMARTÍ et alii, 1992: 144, Fig. 61, 84).

De la Forma 522, que consta d'un sol vas (R3-1780), no hem trobat paral·lels en ceràmica a mà, però sí en ceràmica grisa emporitana; a la Casa IV, Estrat II de Montbarbat, hi ha una copeta molt semblant (S6-238), també llisa i de petites dimensions.

La Forma 331 correspon al vas R3-1219 bis, que presenta una singular decoració formada per dues digitacions irregulars situades gairebé a la base de la peça. A Puig Castellet aquesta forma es troba a la Casa 3 dues vegades però en exemplars que porten una ansa (PONS/TOLEDO/LLORENS, 1981, làm. LVII, 1 i 3). De la decoració no hem trobat paral·lels.

La Forma 461, representada per R2-378 i R3-1591, és molt freqüent a causa de la seva funcionalitat. Hi ha dues peces iguals a la Casa 3 de Puig Castellet (PONS/TOLEDO/LLORENS, 1981, làm. LIX, 2; làm. LXIX, 3). Al poblat d'Alorda Park existeix un plat de dimensions més grans que els de Montbarbat (SANMARTÍ/SANTACANA, 1992: 92, Fig. 19).

Els fons

És la primera vegada que a Montbarbat es troben decoracions a la conjunció paret/fons. Per les seves característiques, sembla que l'ornament va ser fet per reforçar la unió de la paret amb la base, possiblement aquesta és la causa de no haver trobat paral·lels en altres jaciments.

Les anses

Com elements per agafar les peces, les anses tenen un caràcter completament funcional, poden inserir-se a diferents parts del recipient i col·locar-se en posicions diverses.

Les anses d'orella llises o decorades, si bé no són nombroses, es troben a tots els jaciments del nord-est peninsular, i presenten una cronologia molt ampla que arriba fins a l'època romano-republicana. Es constaten, per exemple, a Puig Castellet (PONS/TOLEDO/LLORENS, 1981: 129, làm. LXVIII, 1 i làm. LXXVIII, 2), la Cadira del Bisbe (Premià de Dalt, el Maresme) (COLL, 1987: 79, Fig. 1, i 81, Fig. 13), Puig Castellar (Santa Coloma de Gramanet, el Barcelonès) (SANMARTÍ et alii, 1992: 148-149, núm. 93 i 97), Darró (Vilanova i la Geltrú, Garraf) (LÓPEZ MULLOR et alii, 1992, Fig. 33, 3), entre d'altres.

Els cordons

Aquest element es troba en quasi tots els jaciments ibèrics. Destaquen Puig Castellet (PONS/TOLEDO/LLORENS, 1981), Mas Boscà (Badalona, el Barcelonès) (JUNYENT/BALDELLOU, 1972, Fig. 10), Alorda Park (SANMARTÍ/SANTACANA, 1992) i la Penya del Moro (Sant Just Desvern, el Barcelonès) (BARBERÀ/SANMARTÍ, 1982, làm. LVII, LVIII i LX) en el seu període cronològic del 425 al 300 a.E.

CONCLUSIONS I CRONOLOGIA

Pel que fa a la manera d'agafar els recipients hi ha un clar predomini de les suspensions (180) sobre les anses (42). L'altre element que apareix són els cordons, decorats o no, que reforcen la paret del vas, i enllaçats amb suspensions aplanades horitzontals, o bé són un element decoratiu o bé esmorzeixen la pressió de les suspensions sobre la paret del vas. Els cordons no es troben mai a la vora, sinó que normalment estan en el terç superior de la paret.

Les decoracions aplicades directament a la paret del vas formen un grup de dimensions més reduïdes. Com passa en els cordons, en els vasos sencers la decoració sempre va unida a una suspensió o a una ansa.

A trets generals no podem diferenciar una tipologia per estrats, tant pel que fa a les formes com pel que fa a les decoracions, això no obstant, cal destacar alguns elements puntuals que hi ha als nivells inferiors i que segueixen la tradició de la Primera Edat del Ferro.

Cronològicament podem assenyalar que la vida de la Casa VI es perllonga durant uns cent anys, des de primers del segle IV fins a l'inici del segle III a.E., segons ens indiquen les ceràmiques d'importació de vernís negre, àtiques en els estrats més antics i produccions occidentals en els nivells més recents.

Barcelona, novembre de 1993

BIBLIOGRAFIA

- BARBERÀ, J., SANMARTÍ, E. (1982): *Excavacions al poblat ibèric de la Penya del Moro. Sant Just Desvern. 1974-1975-1977-1981*. Barcelona.
- COLL, R. (1987): *El poblat ibèric de La Cadira del Bisbe (Premià de Dalt, el Maresme): història de la investigació i estat de la qüestió*. Premià de Mar.
- DEDET, B., PY, M. (1975): *Classification de la céramique non tournée protohistorique du Languedoc Méditerranéen*. Paris.
- JUNYENT, E., BALDELLOU, V. (1972): *Una vivienda ibèrica de Mas Boscà*. Barcelona.
- LÓPEZ MULLOR, A., et alii (1992): *La primera Vilanova*. Sant Sadurní d'Anoia.
- MARTÍNEZ HUALDE, A., VICENTE CASTELLS, J. (1966): *El poblat ibèric de Puig Castellar. Excavacions dels anys 1954-1958*. Barcelona.
- PONS, E., TOLEDO, A., LLORENS, J.M. et alii (1981): *El recinte fortificat ibèric de Puig Castellet. Lloret de Mar (Excavacions 1975-1980)*. Girona.
- RIERA, C. (1980): "La ceràmica a mà d'Ullastret". *Cypsela III*. pàg.: 117-126.
- SANMARTÍ, J. et alii (1992): *Els primers pobladors de Santa Coloma de Gramanet. Dels orígens al món romà*. Santa Coloma de Gramanet.
- SANMARTÍ, J., SANTACANA, J. (1992): *El poblat ibèric d'Alorda Park. Calafell, Baix Penedès. Campanyes 1983-1988*. Barcelona.
- SOLIER, Y. (1978): "Les oppida du Languedoc "ibérique": aperçu sur l'évolution du groupe narbonnais".
2 *Col·loqui Internacional d'Arqueologia de Puigcerdà*. Puigcerdà. pàg. 153-167.
- VILÀ, M. del V., RAMÓN, E. (1985-86): "La ceràmica a mà del poblat ibèric de Montbarbat". *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins XXVIII*. pàg. 45-71.
- VILÀ, M. del V., RAMÓN, E. (1990): "La ceràmica a mà" a *Montbarbat (1978 - 1985)*. Lloret de Mar. (en premsa).

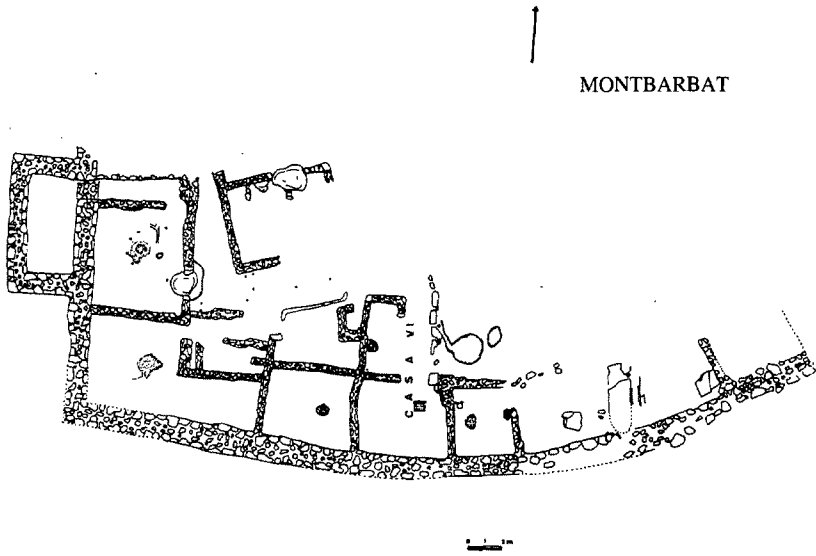

Fig. 1. Planta de l'àrea sud-oest de Montbarbat.

DECORACIONS A LA CERÀMICA A MÀ DE MONTBARBAT

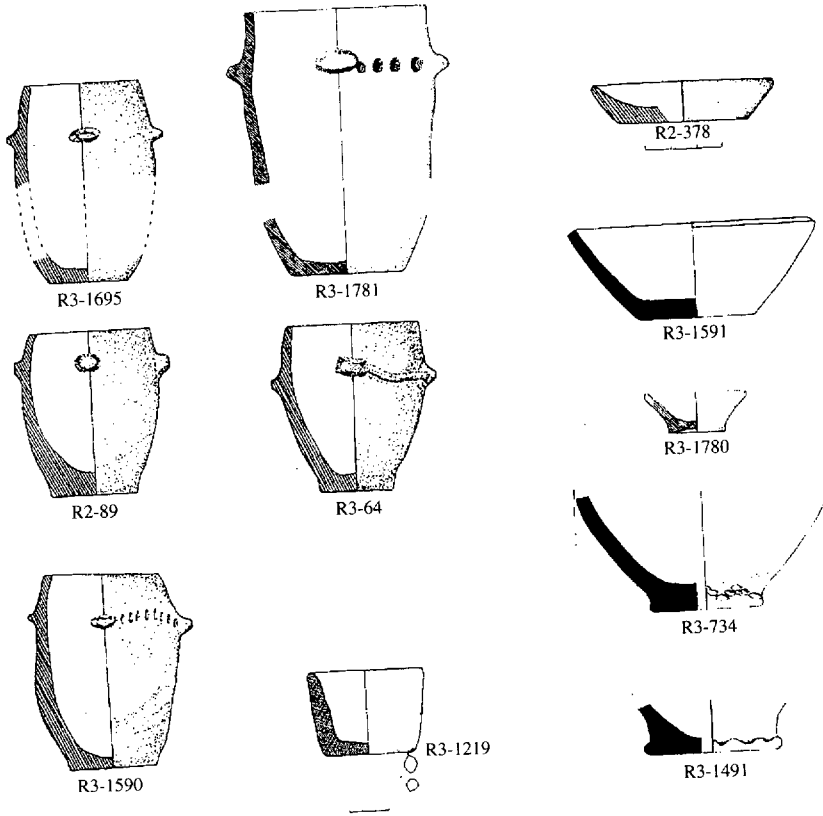

Fig. 2. Formes senceres.

SECCIÓ ANSES							
	A	B	C	D	E	F	G
1							
2							
3							
4							
5							
6							

Fig. 3. Quadre tipològic de la secció de les anses.

Nota.- A les figures núm. 3 i 4 el traç continu indica l'existència d'aquests elements a la Casa VI, i el traç discontinu correspon a troballes en altres estances del poblat.

DECORACIONS A LA CERÀMICA A MÀ DE MONTBARBAT

S U S P E N S I O N S								
		LLISA	DIGITACIONS		PERFOR.	INCISIONS		APÈNDIX
CÒNICA	SENZILLA							
	CILÍNDRICA							
A P L A N A D A	RECTA							
	CÒNCAVA							
	CONVEXA							

Fig. 4. Quadre tipològic de les suspensions.

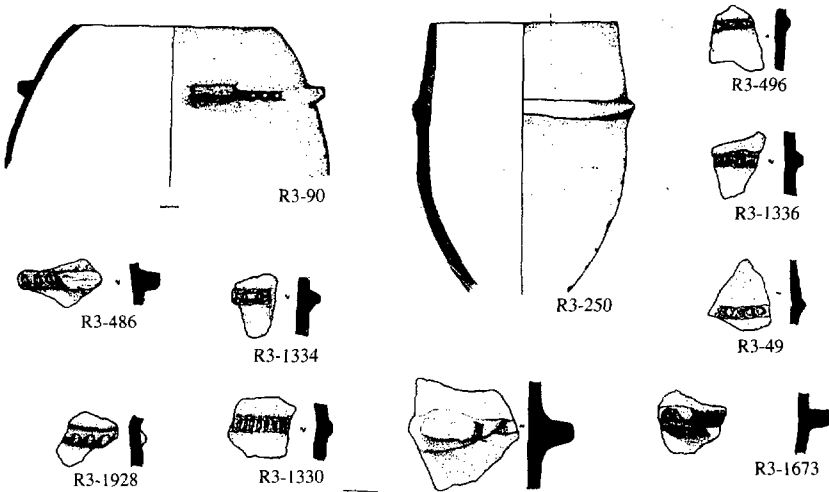

Fig. 5. Cordons.

		DECORACIONS A LA PARET DEL VAS			
		HORIZONTALS	VERTICALS	OBLIQUES	ENTRELLAÇADES
IMPRESSIONS	DITATACIONS	CIRCULARS			
		OVALADES			
	PENTINATS				
INCISIONS	UNGULACIONS				
	RECTANGULARS				
	FLETXES				
	LLÀGRIMES				

Fig. 6. Quadre tipològic de les decoracions a la paret del vas.

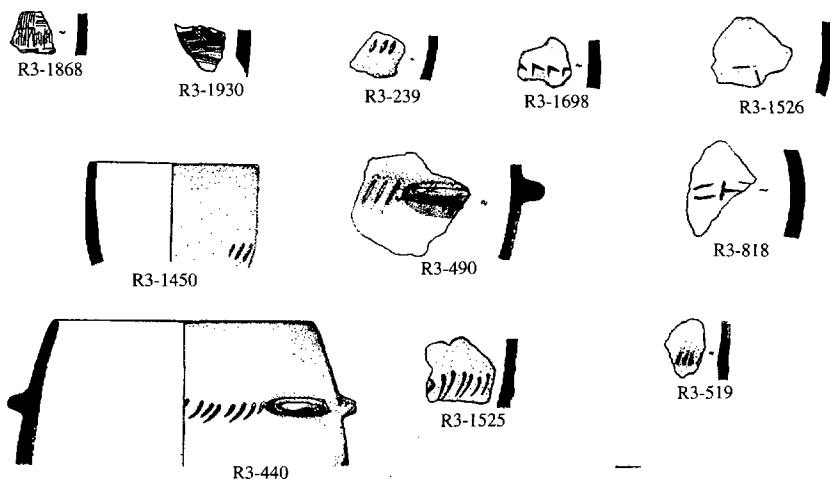

Fig. 7. Decoracions a la paret del vas.